

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Candidatus Abbreviatus Jurisprudentiae Sacrae, Hoc Est,
Juris Canonici, Secundum Gregorii Papae IX. Libros V.
Decretalium Explanati Summa, Seu Compendium**

Pichler, Vitus

Augustae Vindel., 1733

Titulus IV. De Clericis non residentibus in Ecclesia vel Præbenda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63440](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63440)

quiruntur in conjugato ad Sacros Ordines promovendo. *Objic.* In Ecclesia Græca, licet jam sacris initiati non permittuntur ducere uxores, Clericis tamen Minoribus conjugatis, qui cum virgine contraxerunt, licitum est sine dictis conditionibus recipere Ordines Majores, imò & uti Matrimonio: ergo & Clericis conjugatis in Ecclesia Latina. *N. Conf.* quia in Ecclesia Latina prohibitum id est in SS. Canonibus *citt.* in Græca autem expressè permittitur in *c. 6. h. t.* Ex quo apparet, cœlibatum Clericorum & Sacerdotum non Jure Naturali aut Divino, sed Ecclesiastico tantùm esse introductum; aliàs enim Græcis ab Ecclesia permitti non posseset conjugium.

TITULUS IV.

De Clericis non Residentibus in Ecclesia vel Præbenda.

SUMMARIUM.

1. In quo consistat residentia Beneficiorum.
2. Regulariter tenentur residere omnes.
3. 4. 5. Et quidem Curati Jure Divino, & Naturali: & quomodo.
6. Canonici autem Jure Positivo Humano.
7. Quinam fructus debeantur residentibus.
8. An sufficiat præsentia ficta ad illos lucrandos.
9. 10. Quæ sit pœna non-residentium.

I AD vitæ honestatem Clericorum Præbendas, seu beneficia Ecclesiastica, obtinendum vel maximè pertinet officium, seu
fun-

functiones exercere in Ecclesia & loco, ubi beneficia existunt, ad quod opus est, ut in tali loco resideant; nam *residere* est continuò (moraliter saltem) esse præsentem in loco beneficii, ac inservire Ecclesiæ. Unde *Residentia* beneficiatorum definitur esse *commoratio assidua personæ in loco beneficii, seu apud Ecclesiam, ad præstandum ibi personaliter servitium Ecclesiasticum.* Leuren. in *Foro beneficiali p. 1. sect. 3. q. 363.* & alii quoad sensum. Unde non sufficit materialis & otiosa mansio in loco, si totum servitium Ecclesiasticum alteri v. g. vicario relinquatur *c. 4. h. t. Trid. f. 23. c. 1. de ref.* Locus residentiæ apud Episcopos est Civitas, in qua est Cathedralis Ecclesia, vel saltem Diœcesis, præsertim si cura Pastoralis ipsum evocat ad alias suæ diœceseos partes: apud Parochum domus Parochialis, vel alia inter limites parochiæ, & Ecclesiæ vicina, ut commodè per se ipsum ei deservire valeat explendo suum munus: apud alios ille locus, in quo existit beneficium. De tempore, quo residere oportet, dicemus infra.

Dico I. Residere tenentur regulariter omnes beneficiati, nimirum non solum obtinentes Prælaturam, Dignitatem, Personatum, Officium, Canonicatum, Præbendam vel Portionem in Ecclesia Cathedrali vel Collegiata, aut beneficium Curatum, seu curam animarum annexam habens. *c. 1. seqq. c. 6. 10. h. t. c. 13. 30. 35. de Præb. Trid. f. 23. c. 1. & f. 24. c. 10. 12. de ref.* sed etiam obtinentes beneficium simplex, cui cura animarum non est annexa. *can. fin. d. 92. c. 6. 10. & c. 35. cit.* Ratio universalis redditur in *c. fin. de rescr. in 6. ibi: beneficium datur propter officium.* In-

Qq 5

terim

terim tamen testantur plerique DD. cum Garcia, Vall. Barb. in beneficiis simplicibus (exceptis tamen Canonicatibus ac Præbendis Ecclesiarum Cathedralium & Collegiatarum) consuetudine fore communitè sublatam esse obligationem residendi, aut personale officium præstandi, ut adeo pro beneficiato hujusmodi præsumptio sit, eum non obligari personaliter residere, & per se ipsam functiones obire, v.g. Missas legere, quando aliud non exigit aperta & specialis fundatio, aut contraria observantia. Et hæc satis sunt certa, solennis tamen controversia est, an obligatio residendi in loco beneficii Jure Ecclesiastico tantum, an verò etiam Divino & Naturali sit introducta, non quidem in Canonicatibus & beneficiis simplicibus, seu curam animarum non habentibus annexam; quia hujusmodi Beneficiatos non nisi Jure Ecclesiastico, voluntatem Fundatorum approbante, obligari ad residendum, & ad munia per se ipsos obeunda, satis convenit inter DD. De reliquis

- 3 Dico 2. Episcopi, Parochi, eorumque Vicarii, & alii beneficia Curata obtinentes, obligantur Jure etiam Divino & Naturali residere personaliter, saltem in thesi (seu in genere, & abstrahendo à certis circumstantiis) & conditionatè, nisi nimirum justa causa excuset, privilegium aut dispensatio vel declaratio Pontificis, vel rationabilis consuetudo saltem immemorialis (modò beneficia ab aliis æquè bene aut meliùs administrantur, ut nullum moraliter periculum imminet animabus) det licentiam non residendi. Communis contra paucos, satis manifestè decisa in Trid. s. 6. c. 1. de

ref.

ref. explicans verba Scripturæ, attendentes sibi & universo gregi act. 20. & illa, tu verò vigila, in omnibus labora, ministerium imple. 2. Tim. 4. docet; hæc fieri non posse à non residentibus personaliter. Et s. 23. c. 1. de ref. declarat, præceptò Divinò mandatum esse omnibus, quibus cura animarum commissa est, nempe Patriarchis, Præmatis, Archi- & Episcopis, & Curatis inferioribus, uti sunt Abbates, Præpositi, Priores, Parochi, Vicarii &c. & aliis quibuscunque, qui beneficium aliquod Ecclesiasticum, curam animarum habens, obtinent, ut resideant, seu eos obligari ad personalem in sua Ecclesia, vel diœcesi residentiam, ubi inunctò sibi officio defungi teneantur, neque abesse posse, nisi ex causis & modis infra scriptis. Neque Pastor animarum dici potest, qui eas deserit, & per alios pascit, nec vivere de altari debet, qui non servit altari, & conjugium spirituale, quale est inter Prælatos & beneficiatos curatos cum suis Ecclesiis, exigit cohabitationem sponsi cum sponsa.

Indulget tamen Trid. s. 23. c. 1. cit. Episcopis, 4
 ut ex causa, non admodum gravi, v. g. visitationis amicorum, remissionis animi &c. singulis annis abesse possint per duos vel tres menses sive continuos sive interpolatos (modò illos menses unius anni non connectant & continent cum mensibus alterius anni juxta declarationem Cardinalium, quia talis absentia brevis, ut esse vult Trid. non esset) sic tamè, ut non absint tempore Quadragesimæ, Paschatis, Pentecostes, Corporis Christi, Adventûs, Nativitatis. Id quod extendendum quoque videtur ad Abbates & alios Prælatos inferiores,

res,

res, at exemptos. Si diutiùs abesse vellent Episcopi, Tridentinum requirit causam gravem, & licentiam vel à Summo Pontifice, vel ab Episcopo Suffraganeo antiquiore residente in scriptis dandam. Inferioribus autem Prælati, uti sunt Abbates & Præpositi non exempti, item Parochis &c. concedit quidem abesse ad breve tempus, at semper cum licentia Episcopi, quàm ex causa minùs etiam gravi dare potest Episcopus ad duos usque menses, sed ultra bimestre non nisi ex gravi causa, & in scriptis, semper tamen constitutò idoneò Vicariò. Consuetudo autem habet passim, ut Parochi ad modicum tempus, v. g. ad aliquot dies, discedant sine petita licentia Episcopi, substituentes interea vicarium, vel parochi vicino curam ovium committentes, imò etiam non substituentes alium, si per unum vel alterum duntaxat diem absint, & morale animarum periculum non appareat; quia parum pro nihilo reputatur. Porro pro causis gravibus, ob quas licentia ultra 3. menses Episcopis, & ultra duos inferioribus Curatis dari potest, à Trid. habentur & specificantur hæ quatuor. 1. *Christiana Charitas*, ut si absint ad componendam pacem, convertendos peccatores &c. 2. *urgens necessitas*, v. g. ut mutatâ aurâ curetur morbus. 3. *debita obedientia*, ut si Superior Ecclesiasticus avocet curatum ad peragendum negotium pro bono Ecclesiæ vel Reipublicæ. 4. *evidens Ecclesiæ vel Reipublicæ utilitas*, ut si quis alibi defendat jura suæ Ecclesiæ vel beneficii, negotium in utilitatem Regni expediat &c. semper tamen opus est interea

rea substitui alium æquè aptum vel aptiorem, qui curam animarum administret.

Objic. 1. Si obligatio residendi in beneficiis Curatis, & personale obsequium præstandi, est Juris Divini & Naturalis, tunc Papa nec per privilegium, nec per dispensationem poterit concedere absentiam, v. g. uni plures Episcopatus vel Parochias conferendo, beneficium Curatum uniendo Collegio, vel Monasterio, ut per Vicarium administretur: neque Consuetudo sufficiet ad excusandum à residentia personali &c. Sed hæc omnia fiunt: ergo. 2. Consuetudo repugnans residentia in beneficiis Curatis specialiter reprobatur à Trident. *lo. cit.* tanquam irrationalis, & *corruptela*: ergo saltem ista nihil potest circa dictam residentiam. 3. Diœceses & parochiæ sunt institutæ ab Ecclesia: ergo obligatio in iis residendi descendit tantum ab Ecclesia, non ex Jure Divino & Naturali. *q. Ad 1. dist. Ma.* si esset Juris Divini & Naturalis absoluti, & in qualibet hypothesi. *C. ma.* si solùm est conditionati, nisi nempe justa causa aliud postulet, & per Vicarium æquè vel magis idoneum administretur cura animarum, vel si solùm in thesi, uti revera hoc modo est. *N. ma.* Ad 2. Reprobatur ut *corruptela* solùm illa consuetudo, quando per alium non satis providetur saluti animarum, vel aliunde repugnat Juri Naturali. Ad 3. *N. conf.* Præsuppositò enim, quòd pro certo districtu, nimirum Diœcesi vel Parochia, constitutus ab Ecclesia sit Episcopus vel Rector animarum, Christus & Natura illos obligat ad residendum, cum aliàs non possent debitè suum munus obire.

Dico

- 6 Dico 3. Canonici Cathedralium & Collegatarum Ecclesiarum, uti & obtinentes inibi dignitatem, præbendam, vel portionem, tenentur Tridentini & Juris scripti residere per 9. menses, & solum per tres menses, nempe per 90. dies, quolibet anno, continuos vel interpolatos, sine omni causa & licentia, nec alio substituto, possunt abesse. Trid. s. 24. c. 12. de ref. DD. communiter, cum hac tamen moderatione, ut non omnes aut plerique simul absint, ne, præsertim in principalioribus anni festis, cultus Divinus detrimentum patiatur. Consuetudo tamen in multis Canonicatibus plures absentiae menses concedit: sic alicubi per 3. alibi 4. alibi 6. menses &c. duntaxat præsentem esse debent Canonici, ita ut nihilominus fructus præbendales totius anni percipiant; quia nempe Tridentinum vel nunquam receptum, vel iterum per consuetudinem abrogatum est. Sicut etiam vi consuetudinis sufficit, si Canonici de die tantum semel compareant in Choro, vel si psallant non per se, sed per Vicarios.
- 7 Dico 4. Emolumentum, quod debito tempore & modo residentes percipiunt, sunt fructus, qui sunt in duplici classe. 1. *Fructus præbendæ*, seu *annui*, vel *grossi*, & hi sunt redditus fixi, qui residentibus dantur annuatim absque respectu ad singulas interessentias seu præsentias in Choro, vel Officio Divino. 2. *Distributiones quotidiana*, seu *Præsentia*, sive consistant in pecuniis, sive in frumento, vino &c. (& tunc vocantur etiam fructus grossi, aut victualia) & sunt illi fructus, qui dantur intuitu cujuslibet personalis præsentiae in Cho-

ro vel Officio Divino; sive dein à fidelibus sint fundati, ut portiones funebres in Anniversariis, sive ex mensa communi seu massa & collectione omnium fructuum Ecclesiae quotannis obvenientium designati, ut dividantur inter praesentes personaliter in Officiis Divinis. Ut *fructus annuos* consequatur Canonicus, requiritur & sufficit, ut vel 9. mensibus juxta Tridentinum, vel tanto tempore, quod statuta vel consuetudo suae Ecclesiae exigit, resideat in loco Canonicatus cum effectu. Trid. *lo. cit.* & DD. communiter. Excipe 1. si quis absit causam Studiorum in aliqua Universitate vel generali studio, modò studeat Theologiae vel Juri Canonico. *c. 12. h. t. & c. ult. de Magist.* vel ex alia ex dictis quatuor, aut quae Episcopo justa videbitur, cum licentia tamen Episcopi vel Praelati.

2. Si Canonici duo, sive Cathedralis sive Collegatae Ecclesiae, quos assumit Episcopus ad se juvandum in suo munere, absint in servitio Episcopi, v. g. in visitatione Diocesis, *c. 7. & 51. h. t.* hi enim fictione Juris habebuntur pro praesentibus in ordine ad lucrandos fructus annuos, non ad distributiones quotidianas, adeoque in his casibus sufficit residentia *facta*. Ut autem lucrentur Canonici *distributiones quotidianas*, requiritur praesentia in choro & servitio actuali vel vera, vel facta. Trid. *lo. cit.* & *c. un. h. t. in 6.* ut adeò absentibus concedi nequeant per remissionem praesentiae in choro, non obstante statuto vel consuetudine contraria. *d. c. un.* Trid. *f. 22. c. 3. de ref. & f. 24. c. 12. de ref.* Sed Pars, quam amittunt absentes, accrescit praesentibus, si certa portio est assignata *omnibus*, qui praesentes sunt, v. g. 10. vel 20. floreni. Trid. *f. 21.*

c. 3. de

c. 3. de ref. si verò *singulis* præsentibus sit determinata certa portio, v. g. cuilibet præsentis *i. florenus*, vel 30. crucigeri, remanet residuum in mensa communi, vel penes Ecclesiam, aut arbitrio Episcopi applicandum est alteri pio loco. *Trid. s. 22. c. 3. cit.* hoc enim modo conciliatur dispositio Tridentini, in dictis duobus locis facta. Attendatur tamen consuetudo quoad hoc.

8 Quæres, quando sufficiat præsentia ficta in Choro in ordine ad lucrandas distributiones? *si*. Siquis absit ex causa à Jure specialiter approbata ad hunc effectum, & sic fingitur esse præsentis in Choro: tales juxta *c. un. h. t. in 6.* sunt tres. *1. infirmitas*, sive jam præsens, sive quæ Medici judicio timetur ex accessu ad Ecclesiam, ut est podagra, febris &c. licet orta ex culpa & intemperantia infirmi, requirunt tamen Doctores, ut talis sit præsens in civitate, vel urbe, aut loco, ubi Ecclesia existit. per *c. un. cit. & c. 30. de Elect. in 6.* item ut sanus consueverit alibi interesse Divinis in Choro. *2. justa & rationalis corporalis necessitas*, cui nempe quis constans non dedit ex sua culpa, ut si quis injustè sit incarceratus, mittit sanguinem &c. *3. evidens utilitas Ecclesie*, nimirum ejus in particulari, de cujus distributionibus quæritur, non alterius, vel particularis vel universalis Ecclesie: ut si quis Romæ agit negotia Ecclesie, aut alibi defendit jura Capituli, vel sui beneficii, qui nomine Episcopi vel Capituli mittitur ad visitanda limina Apostolorum, Concilium aliquod &c. His adde *1. privilegium* à Pontifice obtentum: sic Pœnitentiarius durante re Divina audiens Confessio-

sessiones, & obtinens Præbendam Theologalem vel Magistralem pro toto die, quo legit vel concionatur in propria Ecclesia, lucratur distributiones. Trid. *f. 24. c. 8. & 12. de ref.* item Canonicus habens incorporatam parochiam pro toto tempore, quo exercet curam. Trid. *f. 22. c. 3. de ref.* Adde 2. *consuetudinem* primùm introductam post Tridentinum, nam istud antegressæ ab eodem sunt sublata. *c. 12. cit.* sic alicubi lucrantur distributiones, licet absentes sint, qui 40. annis interfuerunt Ecclesiæ interessendo Divinis. *Objic.* Distributiones quotidianæ non minùs deputantur in sustentationem Canonicorum, quam fructus grossi: ergo quotiescunque aliquis abest ex tali causa, propter quam fingitur esse præsens ad percipiendos fructus grossos seu annuos, ex eadem fingitur esse præsens ad percipiendas distributiones. *R. dist ant.* deputantur ad sustentationem, ex alio tamen titulo, nempe propter singulas interessentias in Choro, *C. ant.* ex eodem titulo, ex quo fructus grossi. *N. ant. & conf.*

Dico 5. Pœna non residentium in Beneficiis curatis est, quòd ultra tempus à Jure permissum & absque justa causa & licentia absentes pro rata absentia fructus non faciant suos, eosque ante omnem sententiam teneantur erogare in fabricam Ecclesiæ vel in pauperes. Trid. *f. 23. c. 1. de ref.* ubi exasperavit pœnam *in f. 6. c. 1. de ref.* statutam. Episcopi insuper, si privatione fructuum non moveantur, denunciandi sunt Summo Pontifici, ut is remedium afferat. Trid. *f. 6. cit.* Inferiores autem Curati sunt vel personaliter citandi, vel per edictum, & quidem ter, & non nimis festinanter.

Pars I.

Rr

atque

atque monendi sub comminatione, ut residentiam *c. 8. 10. 11. & fin. h. t.* Trid. *f. 23. c. 1. cit. si exspectatis 6. mensibus* neque tunc pareant, vel contumaciter non compareant citati, in arbitrio Episcopi est vel statim privare eos beneficiis, vel prius per sequestrationem fructuum vel per censuras adigere ad residendum, & postmodum refractarios privare iisdem. *c. 2. seqq. & c. 11. h. t.* Contra Regulares procedendum est secundum Constitutiones Ordinum.

10 Dico 6. Pœna Canonicorum, & aliorum, qui in Ecclesiis Cathedralibus & Collegiatis Dignitatem, Præbendam, vel Portionem obtinent, debito tempore &c. non residentium est hæc: primò annò privandi sunt dimidia parte fructuum, computatis etiam illis, quos fortè eo anno ratione præbendæ & residentia, at non sufficientis, fecerunt suos; secundò annò omnibus fructibus, quos illo anno lucrati sunt: tertio annò, si contumaciter absint, contra eos procedendum est juxta SS. Canonum Constitutiones. Trid. *f. 24. c. 12. de res. h. e.* citandi sunt, & contumaces vel per Censuras &c. ad residendum cogendi, vel statim privandi sunt Canonicatibus &c. juxta *c. 4. 8. 11. h. t.* exspectatis tamen post ultimam citationem 6. mensibus.

TITULUS V.

De Præbendis & Dignitatibus.

SUMMARIUM.

1. 2. 3. *Quid sit Præbenda & Dignitas, quid & quotuplex Beneficium.*

4. 5. 6.